

SvD NÄRINGSGLIV

"Läkemedelsmarknaden för kvinnor är eftersatt"

Kerstin Uvnäs Moberg är läkare, feminist, forskare och nu även entreprenör. Hon är professor och världsledande inom oxytocinforskningen och har under många år väntat på att läkemedel med oxytocin ska utvecklas för kvinnor. Nu har hon tagit saken i egna händer med hjälp av några affärsmän med lång erfarenhet från läkemedelsindustrin.



26 augusti 2014 kl 10:51

SVD NÄRINGSGLIV MÖTER KERSTIN UVNÄS MOBERG

Företaget heter **Peptonic** och Kerstin Uvnäs Moberg äger 14 procent av aktierna, sitter i styrelsen och alla patent står på henne, även om de ägs av bolaget. På sikt vill hon att företaget ska kommersialisera flera patent för läkemedel för kvinnor, som utgår från oxytocin som är ett kroppseget hormon. Den första produkten heter Vagitocin och är en gel som kraftigt kan minska eller helt bota så kallad vaginal atrofi.

– Det här är en underdiagnostiserad och underbehandlad åkomma. Den drabbar ungefär 40 procent av alla kvinnor efter menopausen och försämrar kraftigt livskvaliteten, säger Kerstin Uvnäs Moberg.

Vaginal atrofi betyder torra slemhinnor som gör att livskvaliteten sänks när det blir svårt eller omöjligt att genomföra ett samlag, att till exempel cykla och ofta ökar risken för urinvägsinfektion.

FAKTA

Kerstin Uvnäs Moberg: Professor i fysiologi vid SLU, disputerade 1976 på Karolinska Institutet om mag-tarmkanalens regleringsystem.

Det var hon som genom sin egen amning förstod hur oxytocin påverkar kroppen.

Hon arbetar i dag förutom i företaget hon grundat, Peptonic, även 30 procent på SLU och Skövde högskola samt skriver på en ny bok. Ett av kapitlen i denna heter "From intuition to science". Boken beräknas komma ut i USA inom ett år.

Hon har tidigare skrivit flera böcker om oxytocinets läkande verkan, bland annat "Närhetens hormon: oxytocinets roll i relationer".

Oxytocin är ett peptidhormon som ger en lugn och harmoni. Det finns hos både män och kvinnor i alla åldrar men i olika nivåer. Oxytocinet utsöndras när kvinnor föder barn och ammar, när de är förälskade, har sex, klappar en hund eller får massage. Det är ett av de hormoner, som minskar när vi blir äldre. Det gör att när kvinnor får i sig

– De läkemedel som i dag finns för dessa kvinnor är alla baserade på östrogen. Östrogen har kopplats till en ökad risk för bröstcancer och får därför inte tas om man gått igenom en cancerbehandling eftersom det då finns risk för återfall. Oxytocin, som verkar på ett helt annat sätt än östrogen, ökar inte risken för bröstcancer.

Nu ska Peptonic genomföra en sista stor klinisk studie i Sverige och i USA och som beräknas starta efter sommaren. Allt sker planenligt men läkemedel har långa utvecklingstider och kräver alltså uthållighet. Kerstin Uvnäs Moberg räknar med att Vagitocin ska vara ute på marknaden 2018.

Vad fick dig att utnyttja din forskarerfarenhet för att bli företagare?

– Jag har fått mycket uppmuntran från min omgivning där många arbetar i näringslivet. Ur detta växte idén fram.

Kerstin vill gärna med sitt entreprenörskap uppmuntra fler bolag inom läkemedelssektorn att tänka kvinnor, kvinnoforskning och kvinnohälsa.

– Jag är ju absolut feminist men jag ser också olikheterna mellan könen och att kvinnliga egenskaper inte tas till vara.

Olikheterna mellan könen blev tydliga för henne när hennes barn var små, hon uppfattade att hon själv fick ett öppnare sinne, hon tyckte att hon såg saker på ett annat sätt. All hennes forskning kring oxytocin bottnar i dessa upplevelser. Hon började söka skillnader mellan män och kvinnor.

– Jag försöker verkligen förstå varför kvinnors roll i samhället är den den är, säger hon.

För henne själv blev den största vändpunkten i livet när hon hade fått möjlighet att arbeta på ett amerikanskt universitet och då de tog tillbaka erbjudandet när de förstod att hon skulle ha med sig flera barn varav en baby.

– Jag hade ju redan forskat en del och hade ett stort nätverk så det var bara att sätta igång kliniska studier kring oxytocin med barnmorskor, läkare och psykologer och grundforskning på råttor. Vi talar nu om tiden från slutet av 1980-talet och in på 2000-talet.

Resultatet blev en forskning som slagit igenom internationellt. Hon har också skrivit flera böcker om oxytocin. Oxytocinet som är ett slags motreglage mot stress, djupt inne i hjärnan, och med uppmuntran, positiv interaktion, lugn och försvar som främsta kännetecken. Kerstin kallar det lugn-och-ro-systemet. Hon poängterar också att alla har oxytocin men att vi måste bejaka det.

Nu har hon kvar en fot i forskarvärlden, skriver på en ny bok och är aktiv i företaget. Som den forskare hon är så är hon van vid att experiment måste vara oerhört välplanerade in i minsta detalj, annars blir det inget resultat. Ändå har hon fått stor respekt för företagandet och alla praktiska detaljer som krävs för att komma framåt:

– Jag har sett hur mycket trassel det kan bli bara vid minsta justering av förpackningen för en ynkelig stärkelsegel, som Vagitocin är.

oxytocin på konstgjord väg, så ser det ut som vi kan skjuta upp vissa aspekter av åldrandet och kroppens degenerering. Män får högre nivåer av oxytocin när de till exempel har sex och är förälskade, men även när de klappar hundar och får massage. Oxytocin är i dag välkänt och väldokumenterat och kallas ofta för "må-bra-hormon".



Den första marknad som Peptonic fokuserar på är USA där det finns 3,3 miljoner kvinnor som överlevt bröstcancer. Uppskattningsvis lider 60 procent av dem av vaginal atrofi. Det skulle betyda en marknad på två miljoner kvinnor för Vagitocin.

– Varken kvinnor eller män gillar att tala om sitt åldrande men i USA gör man det mer än här och därmed blev valet för oss enkelt, säger Kerstin Uvnäs Moberg.

Patentarbetet är omfattande och snårigt eftersom oxytocin i sig inte går att patentera då det är ett naturligt hormon. Peptonic har dock i dag flera patent som bygger på oxytocineffekter, varav ett alltså gäller behandling av vaginal atrofi, som är godkända i Europa och USA. Dessutom finns ett patent som gäller sammansättningen av Vagitocin. Detta patent är godkänt i Sverige och Singapore och är på god väg i flera andra länder.

Kerstin Uvnäs Moberg är den som ansvarar för utvecklingen av patent. I dag anlitar Peptonic en konsult på deltid i USA som hjälper till med att lägga upp de kliniska studierna i USA och med ansökningar till det amerikanska läkemedelsverket FDA, Food and Drug Administration. Det mäktiga FDA hålls successivt uppdaterat om utvecklingen vilket kan göra det snabbare att få produkten godkänd för den amerikanska marknaden när den väl är klar.

– Det är otroligt mycket pappersarbete som konsulten hjälper oss med. På det här sättet får vi så att säga även FDA:s rådgivning medan vi utvecklar produkten. Det är viktigt så vi inte hamnar fel. Och efter ett besök där är jag mycket imponerad av deras kompetens.

På sikt vill Kerstin Uvnäs Moberg att Peptonic ska kunna ta fram fler produkter för bland annat sårläkning och som alla ska utgå från oxytocin. Fokus ska vara på läkemedel för kvinnor.

Vad drivs du av?

– Män och kvinnor är olika och behöver därför olika läkemedel. Men forskningen kring kvinnors fysiologi är långt efter och har fortfarande låg status. Det är min nisch. Som att mäns och kvinnors smärtreglering är så olika. Kvinnors välmående efter menopausen är också eftersatt. Jag är tveksam till för mycket medicinering men det är inte rättvist att kvinnors liv och livskvalitet ska bromsas in efter menopausen. Det om något är ett motiv att arbeta för.

JANE AF SANDEBERG

naringsliv@svd.se